

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ, ВИРОБНИЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ОСНОВ ВИРОБНИЦТВА

В практиці підготовки вчителів трудового навчання існують три форми державної атестації, а саме: захист дипломної роботи, проведення комплексного фахового державного екзамену або складання трьох державних екзаменів (машинознавство, педагогіка з методикою викладання і політологія). Останнім часом надають перевагу комплексному екзамену, який дає змогу перевірити готовність випускника до практичної роботи і його вміння використати одержані на протязі всього терміну навчання знання на конкретному уроці. Досвід показує, що немає потреби здійснювати дублювання екзаменів на державній атестації з тих навчальних дисциплін, з яких вже були складені семестрові екзамени, і рівень знань при цьому перевірявся. До того ж проведення трьох державних екзаменів вимагає додаткових матеріальних і моральних збитків.

До програми комплексного кваліфікаційного екзамену включають теми окремих розділів із навчальної програми по трудовому навчанню повної середньої школи. Тему, яка визначена в екзаменаційному білеті, необхідно розбити на окремі заняття і за вибором випускника розробити план-конспект одного з них. Тут же необхідно продемонструвати не лише знання методики викладання даного навчального предмету, а і вміння організувати виховну роботу в процесі конкретного заняття з трудового навчання. Після чого перевіряються знання студентів теоретичних основ розглядуваної теми уроку. При відповіді на це питання студент повинен показати рівень знань з даної проблеми на вищому рівні і більш глибоко та розширено, чим це необхідно пояснювати вчителю учням під час проведення конкретного уроку. Але вимоги при оцінюванні відповіді на це питання не можуть перевищувати ті, що реалізується при складанні екзамену з відповідної технічної дисципліни у вищому педагогічному закладі освіти.

Підготовка до такого екзамену повинна проводитися за програмою комплексного державного екзамену, яка затверджується Радою факультету і відповідає за змістом діючій програмі з трудового навчання повної середньої школи. Замість комплексного державного екзамену випускник може готувати та захищати дипломну роботу, яка є самостійною науково-дослідною роботою і базується на знаннях, вміннях і навичках здобутих на протязі всього навчання при вивченні фахових та суміжних навчальних дисциплін. Нині ведеться дискусія на той предмет, чи всім студентам педагогічних університетів готувати до захисту дипломну роботу, чи лише таке право надавати таким, які мають високі показники в навчанні і проявили себе як хороші дослідники в студентських наукових гуртках. Ми схильні до другого варіанту, що викликано як економією коштів, так і можливістю дотримання належного рівня дипломних робіт, які подаються до захисту. Такі роботи за характером мають бути науковими або науково-методичними дослідженнями, мати професійну спрямованість, тобто бути присвяченими навчально-виховному процесу в загальноосвітній школі та вищих закладах освіти і відповідати напрямку підготовки вчителя трудового навчання, виробничих технологій та основ виробництва. В першому випадку досліджуються окремі питання техніки в прикладному застосуванні стосовно навчального процесу, а в другому – ведеться розробка методики проведення

тих чи інших занять, як в середній, так і у вищій школі. Обов'язковим по завершенню роботи як додаток повинен бути технічний виріб, що засвідчить володіння випускником практичних вмінь та навичками технології обробки матеріалів стосовно теоретично розробленої теми.

Основні вимоги до таких робіт є традиційні, які ставляться практично до всіх дипломних робіт. А саме: актуальність тематики, практична значимість отриманих результатів і можливість їх запровадження у навчальний процес, а також узагальнення отриманих результатів та обґрунтування висновків і практичних рекомендацій. Тематика робіт має бути актуальною і відповідати сучасному стану та перспективам розвитку технічної і педагогічної науки, практики роботи вчителя в умовах шкільних навчальних майстерень та МВНК.

Магістерська робота знаходиться на один щабель вище за дипломну і за обсягом також повинна бути більшою і мати не менше 50 сторінок машинописного тексту. Тематика таких робіт повинна чітко відповідати напрямку і вузькій спеціалізації підготовки магістра. На відміну від дипломної роботи магістерська є обов'язковою для всіх випускників. Магістерська робота має на меті:

- з'ясувати рівень підготовленості випускника до самостійної роботи викладачем технічних дисциплін у вищих закладах освіти;
- перевірити вміння та навички самостійного проведення науково-дослідної роботи та створити умови для їх розвитку;
- поглибити теоретичні знання та практичні навички з обраної вузької спеціалізації;
- дати можливість випускникам застосувати набуті знання та вміння при розв'язанні конкретних науково-методичних завдань.

Магістратура спеціальності 8.01.01.03 "Педагогіка і методика середньої освіти. Виробничі технології. Основи виробництва" передбачає підготовку викладачів вищих закладів з технічних дисциплін, спектр яких досить широкий. Магістр вказаної спеціальності буде підготовленим до викладання циклу технічних дисциплін у педагогічних закладах освіти, де готують вчителів за вказаною спеціальністю. Адже викладачів циклу загальнотехнічних дисциплін для педагогічних закладів спеціально не готують. Тут, як правило, працюють випускники вищих технічних закладів освіти або ті, що мають

вчений ступінь кандидата технічних наук не за відповідною спеціальністю до навчальної дисципліни, яку викладають.

Магістру цієї спеціальності необхідно дати обсяг знань, щоб він був підготовлений до роботи викладачем технічних дисциплін у вищих закладах освіти I та II рівнів акредитації не лише педагогічного, а і технічного профілю.

Слід зауважити, що викладач технічних дисциплін є досить розмитим поняттям і тому обов'язково слід конкретизувати блок тих, чи інших технічних дисциплін, які в майбутньому буде викладати магістр. Нижче приведений фрагмент плану фундаментальної підготовки магістрів цього фаху, на базі диплому спеціаліста за відповідною спеціальністю. Для прикладу, якщо магістр в подальшому має право викладання технічних дисциплін за напрямком обробка матеріалів різанням, то перелік дисциплін для фундаментальної підготовки може бути наступним:

актуальні питання матеріалознавства – 108 годин;

основи теорії різання матеріалів – 108 годин;

вибрані питання технічної механіки – 108 годин;

технологія машинобудування – 54 години.

Таким чином, комплексний підхід у питання державної атестації випускників забезпечить струнку систему, в якій буде усуното дублювання, надмірне теоретизування та елементи формалізму.